

A BÓRKÉMIA ÚJABB HALADÁSÁRÓL

SZARVAS PÁL

a kémiai tudományok doktora

GYÓRI BÉLA

EMRI JÓZSEF

TARTALOM

1.	<i>Bevezetés</i>	9
2.	<i>A bór kémiájának jellegzetes vonásai</i>	11
3.	<i>Bór-hidrogén vegyületek</i>	15
3.1.	Egyszerű boránok	15
3.1.1.	Az egyszerű boránok kötéselmélete	16
3.1.2.	A borán, BH_3	21
3.1.3.	A diborán(4), B_2H_4	25
3.1.4.	A diborán(6), B_2H_6	25
3.1.5.	A 3 és több B-atomot tartalmazó boránok és származékaik	28
3.2.	Poliéderez boránanionok	32
3.2.1.	Szerkezetük	32
3.2.2.	Előállításuk	35
3.2.3.	Kémiai jellemzésük	36
3.2.4.	A $B_{10}H_{10}^{2-}$ - és $B_{12}H_{12}^{2-}$ -ionok származékai	38
3.3.	Karboránok	41
3.3.1.	Csoportosításuk, geometriájuk, kötésviszonyaik ..	41
3.3.2.	Izoméria viszonyok	47
3.3.3.	Elnevezési szabályok	48
3.3.4.	Karboránok előállítása	49
3.3.5.	Kémiai tulajdonságaik	53
3.3.6.	Alkalmazásuk	56
3.3.7.	Váz fématomot tartalmazó metallokarboránok ...	58
3.4.	Tetrahidrido-borátok	61
3.4.1.	Kötések	62
3.4.2.	Előállításuk	65
3.4.3.	Tetrahidrido-boráto-komplexek	67

3.4.4.	Alkalmazásuk hidridek és hidridokomplexek előállítására	70
3.4.5.	Alkalmazásuk egyéb bórvegyületek előállítására ..	73
3.4.6.	Hidrolízisük kinetikai vizsgálata	76
3.5.	Tetrahidrido-borátok szubsztituált származékai ..	78
3.6.	Boránok és hidrido-borátok alkalmazása a szerves kémiában	88
3.6.1.	Redukció boránokkal	89
3.6.2.	Redukció hidrido-borátokkal	95
3.6.3.	A hidrido-borátos redukciók mechanizmusa	110
3.6.4.	Hidroborálás, szénhidrogén-boránok a szintetikus szerves kémiában	111
4.	<i>Bór-nitrogén vegyületek</i>	117
4.1.	Amin—boránok	117
4.2.	Kationos bór-nitrogén vegyületek	125
4.3.	Anionos bór-nitrogén vegyületek	132
4.4.	Amino-boránok	139
4.5.	Stabilis szabad gyökök	152
4.6.	Gyűrűs vegyületek	155
4.6.1.	Szimmetrikus gyűrűs vegyületek	156
4.6.2.	B—B és N—N kötést tartalmazó gyűrűs vegyületek	167
4.7.	Bór-nitrogén polimerek	168
5.	<i>Néhány új eredmény a borkémia egyéb területéről</i> ...	170
	Irodalom	176